

VNG Magazine

www.vngmagazine.nl

Nummer 15,
9 oktober 2015

15
15

Magazine
van de Vereniging
van Nederlandse
Gemeenten

Nog veel vragen
over opvang
vluchtelingen

Nieuws

Tilburg en
inwoners werken
samen aan een
participerende
overheid

Betog

Pesten op de
gemeentelijke
werkvloer

Advies

Leverancier
afgerekend op
tevredenheid

Crowdfunding biedt gemeenten voordelen

Meer burgerbetrokkenheid en minder kosten

Burgers en bedrijven werven steeds vaker fondsen voor projecten die de leefomgeving en het -klimaat verbeteren. Crowdfunding wint terrein, ook op lokaal niveau. De voordelen voor gemeenten zijn evident: minder kosten voor hen en meer betrokkenheid van burgers. Logisch dus dat initiatieven van crowdfunding vaak kunnen rekenen op de steun van gemeenten.

Binnenkort gaan drie windturbines op het bedrijventerrein Hazeldonk in Breda stroom leveren voor het net. Elders in Breda komen dit najaar zeven-duizend zonnepanelen op twee hectare grond. ZonneWIJde heet dat project. Duurzame energie is niet de enige overeenkomst tussen de twee projecten: beide worden gefinancierd met behulp van crowdfunding en de gemeente speelt een rol bij de twee initiatieven.

Deze manier van online crowdfunding is in opkomst bij gemeenten, zo blijkt onder meer uit onderzoek van 1%Club in 22 gemeenten. Dat wekt geen verbazing, alternatieve financieringsbronnen zijn in tijden van financiële krapte welkom. En crowdfunding zorgt ook nog eens voor betrokkenheid van burgers bij lokale uitdagingen.

Alkmaar onderkende eveneens de mogelijkheden van deze manier van fondsenwerving. Het nam in 2014 het initiatief voor de oprichting van Slimmer Samen, een crowdfunding platform. 'Wij willen innovatieve ideeën de kans geven die ze verdienen. Dat kan door ze een plek te geven waar ze gevonden kunnen worden

door hun potentiële financiers, de site van het platform', aldus wethouder zorg Anjo van de Ven (OPA) bij de start van het platform.

Breda en Alkmaar stimuleren dus crowdfundinginitiatieven. Wethouder Paul de Beer (Breda, D66): 'Het is een brede maatschappelijke trend waar ook de lokale overheid niet omheen kan.' Zijn gemeente haakt er graag op in. 'Vooral vanwege de relatie met burgerparticipatie.'

Draagvlak

Steun aan crowdfunding kan gemeenten daarnaast helpen gemeentelijk beleid uit te voeren. Gert van Kleef, adviseur cultuur van Alkmaar: 'Zo kennen wij het Slimste Huis, dat is een centrum voor vernieuwing op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, een gemeentelijke taak. In dit centrum vinden veel activiteiten voor crowdfunding plaats en dan merken we voor welke projecten draagvlak is.'

De rol die gemeenten vervullen bij crowdfunding verschilt per geval. Zo kan de gemeente aansluiten bij een initiatief van burgers en bedrijven, zoals bij ZonneWIJde in Breda. 'Vertrouwen bieden, is

belangrijk', aldus De Beer. En medewerking verlenen natuurlijk. 'Bij ZonneWIJde deden we dat bijvoorbeeld door ruimtelijke procedures te versnellen. Daarbij kregen we overigens een spiegel voorgehouden: het had bij ons allemaal wel wat vlotter gekund.' Desondanks spreekt De Beer van een groot succes. 'Er werd binnen een mum van tijd negen ton binnengehaald.'

Bij de drie windturbines op bedrijventerrein Hazeldonk speelde Breda daarentegen een initiërende rol. 'Bij de aanbesteding van het project hadden we een pakket eisen. Eén daarvan was dat minstens 10 procent van het totaalbedrag via crowdfunding verworven moest worden.' Ook dat lukte. 'Voor dat we het wisten, was een miljoen euro opgehaald.'

Slimmer Samen was niet alleen een initiatief van de gemeente Alkmaar, zij was ook de opdrachtgever. Het initiatief richt zich vooral op drie beleidsvelden: zorg, cultuur en buurtinitiatieven. Van Kleef: 'Er is bijvoorbeeld geld gekomen voor een bus waarin mensen hulpmiddelen vinden om mobieler te zijn, voor nieuwe stoelen in Artiance, Centrum voor de Kunsten, en

Steun aan crowdfunding kan gemeenten helpen gemeentelijk beleid uit te voeren (Foto: ANP)

voor een grotere capaciteit voor een molen die nog steeds meel maakt.'

Ambtelijke capaciteit

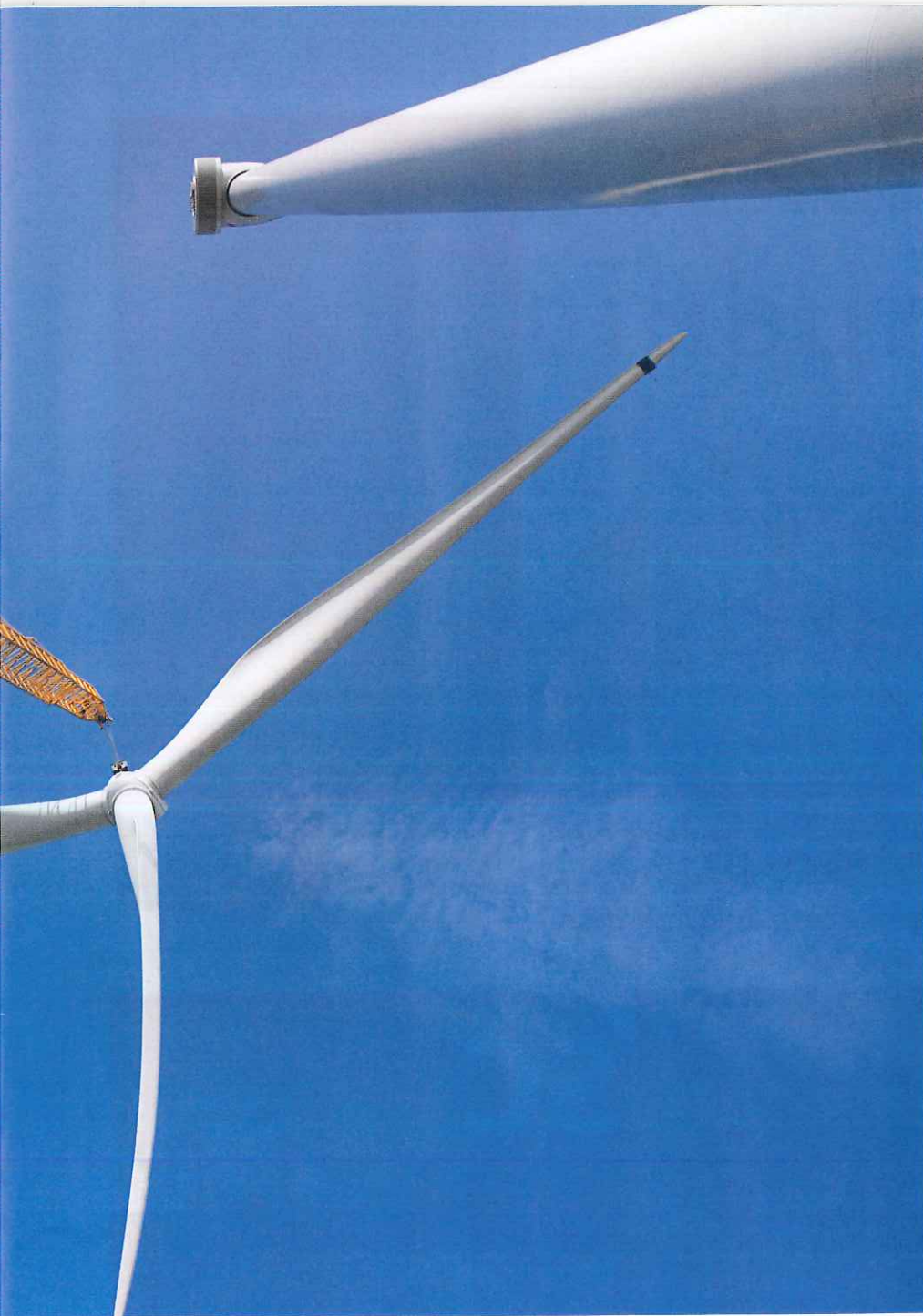
Gemeenten staan meerdere middelen ter beschikking om crowdfundinginitiatieven te steunen. Allereerst natuurlijk door ambtelijke capaciteit beschikbaar te stellen. Daarnaast door procedures te versnellen. De Beer wijst eveneens op de adviserende rol van de gemeente. 'Je zult ook weleens tot de conclusie komen dat een initiatief waarvoor crowdfunding wordt ingezet, te

ambitueus is. Bijvoorbeeld als burgers een wijkcentrum helemaal willen overnemen en beheren, dan kun je dat beter ontraden. Dat is te riskant. Gedeeld eigenaarschap, met de gemeente bijvoorbeeld, verdient dan de voorkeur.'

Financiële steun van gemeenten bij crowdfunding behoort uiteraard ook tot de mogelijkheden. De Beer: 'Zo hebben we voor ZonneWIJde de grond tegen een bescheiden tarief beschikbaar gesteld.'

Komt steun aan crowdfunding daarmee in de plaats van subsidies? De Beer: 'Dat zou

deels kunnen. Ik merk in de raad en in de samenleving dat de oude connotatie van subsidies ook niet meer zo past bij de rol van de lokale overheid. Als dat zo is, kan dat ertoe leiden dat we minder subsidies zullen gaan verstrekken en meer geld aan dit soort initiatieven zullen uitgeven.' De Beer en Van Kleef verwachten overigens dat het nog wel even zal duren voordat deze ontwikkeling echt zichtbaar wordt. Ook over de potentie die crowdfunding voor gemeenten heeft, zijn beiden het eens: die wordt nog niet volledig benut.

'Niet nieuw, wel profijtelijk'

Crowdfundinginitiatieven onttrekken zich volgens Lucas Meijs, bijzonder hoogleraar strategische filantropie aan de Rotterdam School of Management, Erasmus Universiteit, aan gemeentegrenzen. 'Dergelijke initiatieven zijn iets voor gemeenschappen. Als die binnen de geografische grens van gemeenten liggen, kunnen individuele gemeenten zeker profijt hebben van die initiatieven.' Gemeenten kunnen in die gevallen aansluiting zoeken bij die manier van fondsenwerving. 'Maar hun rol is beperkt. Een gemeente kan hooguit zeggen dat haar bijdrage aan bijvoorbeeld de verbouwing van een wijkcentrum afhankelijk is van de hoogte van het bedrag dat burgers ervoor ophalen.' Zodoende kan een gemeente tevens zien hoe groot het draagvlak is voor zo'n initiatief. 'Als er tijdig genoeg geld wordt opgehaald bij veel burgers kan dat erop duiden dat het breed gedragen wordt. Daarmee vormt de voorwaarde van de gemeente een onderdeel van het vormgeven van participatie. Je legt de lat er hoger mee dan wanneer je alleen vraagt of burgers voor of tegen die verbouwing zijn.'

Meijs ziet daarentegen niet gebeuren dat crowdfundinginitiatieven een rol gaan spelen in bijvoorbeeld het welzijnsbeleid van een gemeente. 'Ik geloof niet dat het ervan komt dat een gemeente haar burgers oproept om via crowdfunding geld binnen te halen voor algemeen welzijnsbeleid. Dat gaat nooit lukken.'

Crowdfunding is naar het oordeel van Meijs overigens niet zo nieuw. 'Een beginkapitaal ophalen voor pak 'm beet de verbouwing van het groepshuis van de scouting gebeurt al lang.' Het draagvlak testen onder de burgers gaat met behulp van social media echter veel sneller. 'Als een gemeente vroeger voorafgaand aan een besluit tot subsidiëring van een historisch boek over de gemeente wilde weten of er belangstelling voor was, kwam er een voorverkoopintekenlijst te liggen bij de plaatselijke boekhandel. Dat is tegenwoordig virtueel veel makkelijker.'

De Beer: 'Veel gemeenten staan ervoor open. Op de korte termijn zie ik vooral mogelijkheden bij duurzame energieprojecten. Maar de mogelijkheden liggen ook op andere gebieden.' Bijvoorbeeld bij de decentralisaties. Van Kleef: 'Dat zie je in Alkmaar waar we met het Slimste Huis bezig zijn met vernieuwing van de Wmo. Dan praat je echt over verbetering van de organisaties van de zorg met behulp van crowdfunding.'

Maar of crowdfunding werkelijk aan zal doen, durft Van Kleef nog niet te zeggen.

'Tot nu toe slaagt ongeveer twee derde van de initiatieven. Het gaat doorgaans nog niet over al te grote bedragen. Het vergt nog meer ervaring voordat een reële toekomstvoorspelling van deze manier van fondsenwerving mogelijk is.'

Gemeenten doen er volgens De Beer en Van Kleef verstandig aan crowdfunding te stimuleren en ondersteunen. De Beer: 'Niet vanuit de houding "wij willen het en dus doen we het", maar door aan te sluiten bij maatschappelijke initiatieven voor crowdfunding.'